

2004-01-28
Dnr 727/2003

Konkurrensverket
Konkurrensavdelning 2
103 85 Stockholm

Yttrande över Sveriges Försäkringsförbunds kompletterande information rörande ansökan om icke-ingripandebesked/anmälan för undantag för branschrekommendation

I den kompletterande information som Försäkringsförbundet skickat in till Konkurrensverket rörande ärende med dnr 727/2003 den 23 januari 2004 förs en diskussion om vad, av en skadeförsäkringsmäklares arbetsuppgifter, som kan hänföras till det legala begreppet *försäkringsförmedling*. Ämnet är väl penetrerat i betänkandet av Försäkringsmäklarutredningen, SOU 1997:79, En lagöversyn av Försäkringsmäklarutredningen..

Sfm:s yttrande baserar sig på ovan anförda betänkande.

I SOU 1997:79 s 59 ff hänvisas inledningsvis till proposition 1988/89:136 avseende förmedlingsbegreppet. Med förmedling avses enligt propositionen sådan verksamhet som syftar till att åstadkomma att ett försäkringsavtal sluts mellan uppdragsgivaren och en försäkringsgivare. Konsultverksamhet i fråga om t.ex. skadeförebyggande verksamhet eller om lämplig uppbyggnad av ett försäkringsskydd faller därmed utanför lagen, om inte konsulten aktivt medverkar också vid *upphandling* av försäkring. Av propositionen framgår vidare att om en konsult regelbundet biträder sina uppdragsgivare också vid upphandling av försäkringar, omfattar lagen i princip alla hans uppdrag i denna verksamhet, även om det i ett enskilt fall kan vara tveksamt om konsulten har deltagit i upphandlingen i sådan utsträckning att han kan betecknas som förmedlare av försäkringen. Bara om det i ett enskilt ärende är alldeles klart att konsulten inte ska ha någon befattning med upphandlingen faller uppdraget utanför lagen. Lagen om försäkringsmäklare är därmed tillämplig på alla de uppdrag som innefattar försäkringsförmedling samt på alla de uppdrag där det är mera tveksamt om mäklarens medverkan kan betecknas som förmedling. Lagen är däremot inte tillämplig på den enskilda uppdrag där det är utsagt att mäklaren inte ska ha någon befattning med upphandling av försäkring. Slutsatsen enligt betänkandet är att mäklarlagen är tillämplig på de mäklaruppdrag som innefattar upphandling av försäkring och därmed sammanhängande uppgifter. Lagen är däremot inte tillämplig på andra uppdrag som mäklaren kan ha, om det är klart att upphandling av försäkring inte skall ske.

På s 62 i SOU 1997:79 anges att mäklning av skadeförsäkring kan innefatta följande moment, analys av risksituationen hos kunden, värdering av egendomen, riskreduceringsförslag lämnas till kunden, en sammanställning görs av erhållen information och en försäkringsplan upprättas. Därefter upphandlas försäkringsskydd. När upphandlingen är klar får kunden del av beslutsunderlaget med en sammanställning av offerterna och en rekommendation: Därefter ingås försäkringsavtal. Under den förvaltande fasen lämnar mäklaren kontinuerlig service till kunden och därutöver ska mäklaren fortlöpande anpassa försäkringsskyddet till förändringar hos kunden med anledning av nyanskaffningar och investeringar i maskiner, annan utrustning, lokaler m.m. I god tid före försäkringsperiodens utgång ska arbetet med förnyelse av försäkringsprogrammet inledas och vid behov en ny upphandling göras.

Att ovan beskrivna arbetsuppgifter framgår alldeles tydligt att försäkringsmäklaren i normalfallet reducerar försäkringsgivarens arbete avseende mäklade kunder. Primärt har försäkringsbolaget inte behövt marknadsföra sin produkt mot kunden samt inte heller behövt bearbeta kunden. När försäkringen tecknas är allt förarbete redan gjort av mäklaren som dessutom ser till att alla ändringar hos kunden resulterar i att försäkringsbolagets kund är fullt uppdaterad och försäkringen är därmed baserad på korrekta uppgifter. Detta arbete ryms normalt inom ramen för den provision som betalas ut till mäklaren av försäkringsgivaren.

Av SOU 1997:79 s 156 ff kan man avseende provisioner utläsa följande. Utredaren anger att utgångspunkten för utredningen varit att den nuvarande ordningen med provision stämmer överens med vad som tillämpas internationellt. Utredaren anför vidare att de problem som kan finnas vad gäller frågan om hur mäklaren ska ersättas ska ses mot bakgrund av mäklarens allmänna rättsliga ställning. Mäklaren är försäkringstagarens medhjälpare. Oftast agerar han med stöd av en av uppdragsgivaren utfärdad fullmakt. Han ska som en medhjälpare åt försäkringstagaren vara oberoende av försäkringsgivare. Mot den bakgrunden kan det te sig motsägelsefullt att mäklaren ersätts genom provision från försäkringsgivaren. *Eftersom mäklaren utför arbete som annars i stor utsträckning skulle falla på försäkringsbolaget har det emellertid ansetts naturligt att ersättning utgår som provision.* På s 157 anför vidare att för den enskilde kunden kan emellertid anlitandet av en mäklare leda till att han får lägre försäkringskostnader än vad han annars skulle ha haft. Mäklarens uppgift är ju att se till att kunden får en så ändamålsenlig försäkring till en så låg premie som möjligt. Mot kostnaderna för ersättning till mäklaren kan därför ställas en sannolik minskning av försäkringsbolagets allmänna marknadsföringskostnader. Från mäklarhåll har vidare framhållits att tillkomsten av försäkringsmäklare som tar in offerter från olika försäkringsbolag har medfört att konkurrensen mellan bolagen har skärpts med följd att premienivån generellt har pressats ned. Därtill kommer att de försäkringsbolag som inte betalar provision till mäklare generellt sett inte har lägre premier än de bolag som betalar provision. Utredaren anför på s 158 att det ligger nära till hands att tro att mäklarna bidragit till en ökad konkurrens mellan försäkringsbolagen och därigenom medverkat till att premierna framförallt på skadeförsäkringsområdet - pressats ned.

Med hänvisning till ovan anförda blir sannolikt en effekt av rekommendationen, om den efterföljs av alla Försäkringsförbundets medlemmar, att skadeförsäkringsmäklare får sämre förutsättningar för att verka på försäkringsmarknaden vilket med stor sannolikhet får till följd att många mäklare kommer att slås ut. Om så sker kommer sett ur ett historiskt perspektiv konkurrensen att minska för de svenska skadeförsäkringsbolagen och det kommer i förlängningen att drabba försäkringsköparna i form av försämrade villkor och höjda premier.

När det slutligen gäller de negativa effekterna av provisionssystemet så finner utredaren att mäklarens oberoende gentemot kunderna upprätthålls bl.a. genom att Finansinspektionen granskar provisionsvilkors utformning. Vidare är, som Sfm påpekat i ett tidigare yttrande, mäklaren skyldig att för kunden uppge provisionens storlek om kunden efterfrågar den.

Slutligen vill Sfm anföra att det inte torde ligga inom Konkurrensverkets ansvarsområde att tillse att Finansinspektionens tillsynsuppgifter avseende försäkringsmäklare minskar. Den frågan kommer med största sannolikhet att avhandlas inom ramen för pågående lagstifningsarbete med en ny försäkringsförmedlarlag.

På Svenska försäkringsmäklares förenings vägnar

Kristina Hårdänge
Generalsekreterare i Sfm